

МОВНІ СИСТЕМИ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ В ПОЛІЕТНІЧНОМУ ТА ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Отримано: 20 лютого 2024 р.

Прорецензовано: 5 березня 2024 р.

Прийнято до друку: 7 березня 2024 р.

e-mail: mamchurinna@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6873-513X>

Web of Science Researcher ID: JTV-3470-2023

DOI: 10.25264/2519-2558-2024-21(89)-255-261

Горобець І. А. Національна ідентичність жителів Великої Британії та Північної Ірландії на сучасному етапі розвитку суспільства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 21(89). С. 255–261.

УДК: 323.1(410.1+416)

Горобець Інна Анатоліївна,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри мовної підготовки,
Донецький національний технічний університет

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЖИТЕЛІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

У статті розглядається проблема національної ідентичності, яка є ключовою для долі сучасних держав. Якщо вона у формі ексклюзивного та нетерпимого етнонаціоналізму, це може спричиняти акти переслідування та агресії. Проте національну ідентичність також можна будувати навколо ліберальних і демократичних політичних цінностей і спільного досвіду різних спільнот. Всупереч аргументам про те, що концепції національної ідентичності та державного суверенітету застаріли, таке інклюзивне відчуття національної ідентичності залишається критично важливим для підтримки успішного сучасного політичного порядку. Розуміння того, яке британське суспільство і які протиріччя існують, що складає національну ідентичність і чим ці складові характеризуються дуже важливі для більш повного розуміння контексту, у якому виробляється і століттями підтримується мова. Доведено, що національна ідентичність не тільки підвищує фізичну безпеку, але й надихає на ефективне управління; сприяє економічному розвитку; зміцнює довіру громадян; створює підтримку міцних мереж соціального захисту; і зрештою робить можливою саму ліберальну демократію. Національна ідентичність відіграє важливу роль у мотивації громадянської залученості поведінки, яка приносить користь іншим членам національної спільноти. Проаналізовано підходи у визначенні поняття національної ідентичності. Висвітлено характеристику населення Великої Британії та Північної Ірландії у контексті XXI століття. У статті розглянуто сімейні стосунки та проаналізовано статистичні дані, релігійну та політичну складову. Існування та активація національної ідентичності може дозволити політичним лідерам мобілізувати великі групи населення для дотримання надзвичайних заходів охорони здоров'я.

Ключові слова: національна ідентичність, ідентифікація, національна культура, лінгвокультурологія, жителі Великої Британії та Північної Ірландії.

Inna Horobets,
Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor at the Department of Language Preparation,
Donetsk National Technical University

NATIONAL IDENTITY OF THE INHABITANTS OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND AT THE CURRENT STAGE OF SOCIETY DEVELOPMENT

The article examines the problem of national identity, which is key to the fate of modern states. If it takes the form of exclusive and intolerant ethno-nationalism, it can lead to acts of persecution and aggression. However, national identity can also be built around liberal and democratic political values and shared experiences of different communities. Contrary to arguments that the concepts of national identity and state sovereignty are obsolete, such an inclusive sense of national identity remains critical to sustaining a successful modern political order. It has been proven that national identity not only increases physical security, but also inspires effective governance; promotes economic development; strengthens the trust of citizens; creates support for strong social safety nets; and ultimately makes liberal democracy itself possible. In view of the above, firstly, there are still differences among the people of Great Britain on the basis of nationality and which nation they identify themselves with, so that in general they have a dual national identity. Understanding what British society is like and what contradictions exist, what constitutes national identity and how these components are characterized is very important to a fuller understanding of the context in which the language was produced and maintained over the centuries. Secondly, Scotland is more

isolated than Wales and has its own traditions and history. Thirdly, the majority, of course, consider English to be their mother tongue, but for some residents Welsh is their mother tongue. It has been proven that national identity not only increases physical security, but also inspires effective governance; promotes economic development; strengthens the trust of citizens; creates support for strong social safety nets; and ultimately makes liberal democracy itself possible. National identity plays an important role in motivating civic engagement behaviors that benefit other members of the national community. Approaches to defining the concept of national identity are analyzed. The characteristics of the population of Great Britain and Northern Ireland in the context of the 21st century are highlighted. The article examines family relations and analyzes statistical data, religious and political components. The existence and activation of a national identity can enable political leaders to mobilize large populations to comply with emergency public health measures.

Key words: national identity, identification, national culture, linguistic and cultural studies, residents of Great Britain and Northern Ireland.

Постановка проблеми. Є необхідність вивчення питання національної ідентичності, оскільки 2022 рік та російська агресія показали, що країнам потрібно гуртуватися, зміцнювати свою національну самосвідомість. Це і відбувається, адже за опитуваннями після початку війни, актуальність проблемного питання Шотландії і її особливого самовідчуття, самобутньої культури знизилася. Розуміння того, яке британське суспільство і які протиріччя існують, що складає національну ідентичність і чим ці складові характеризуються дуже важливі для більш повного розуміння контексту, у якому виробляється і століттями підтримується мова. Це забезпечує формування соціокультурної компетентності як вчителя англійської мови, так і у перспективі її формування в учнів.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Серед науковців дослідженням цього питання займалися Р. Брубекер, Дж. Скопфлін, М. Росс, К. Абтс, О. Агадуліна, Дж. Арута, С. Бешараті, О. Бор, Л. Чома, А. Каннінгем та багато інших. Проте аналіз також свідчить, що серед дослідників немає єдиного погляду на визначення поняття національної ідентичності. М. Бунаков, В. Лукин подають таке визначення: національною ідентичністю є усвідомлення людиною власної приналежності до певної нації і держави. П. Альтер диференціював концепцію культурної національної ідентичності і громадянської політичної ідентичності. Основними компонентами культурної ідентичності він вважає спільність традицій, мови, місця проживання, релігії, звичаїв, історії. Ключовий компонент політичної національної ідентичності – наявність у громадян політичної свідомості, рівності перед законом (Bhabha, 2008).

Від того, чи населення певної країни ідентифікує себе, власні та групові інтереси з державою, а чи держава трактується як завада для реалізації культурних, етнічних, релігійних, мовних, політичних, економічних тощо інтересів, безпосередньо залежить територіальна цілісність країни, стан взаємовідносин між різними групами населення (етнічними, політичними, соціальними, релігійними тощо), ступінь консолідованості та визначеності суспільства щодо власного майбутнього розвитку в межах певного державного утворення, повага й довіра до державних органів, символів тощо.

Національна ідентичність відіграє важливу роль у мотивації громадянської залученості, яка приносить користь іншим членам національної спільноти. Відповідно, сильне почуття спільної національної ідентичності може допомогти колективним зусиллям у боротьбі з пандемією в країні. Крім того, закриття кордонів, заборона подорожувати та оперативні групи, ймовірно, зробили національну ідентичність ще більш помітною під час пандемії COVID-19.

Проте за результатами досліджень актуальною проблемою залишається уточнення статистичних даних, проблема їх аналізу і прогнозування соціальних змін.

Тож **актуальність** теми зумовлена як громадянською, так і професійною необхідністю.

Об'єктом дослідження є національна ідентичність жителів Великої Британії та Північної Ірландії.

Предметом дослідження є статистичні дані Управління національної статистики (ONS).

Метою є розкриття основних характеристик складових національної ідентичності жителів Великої Британії та Північної Ірландії.

Мета дослідження потребує розв'язання таких **завдань**:

- 1) дослідити підходи у визначенні поняття національної ідентичності;
- 2) надати характеристику населення Великої Британії та Північної Ірландії у контексті XXI століття;
- 3) розглянути сімейні стосунки та проаналізувати статистичні дані;
- 4) проаналізувати релігійну складову та статистичні дані;
- 5) проаналізувати політичну складову та статистичні дані;

Для вирішення завдань було використано такі теоретичні **методи дослідження**: аналіз, порівняння, синтез, систематизація та узагальнення теоретичних даних, представлених науковою літературою.

Практичне значення полягає у аналізі наявних статистичних даних та складанні висновків з ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «ідентичність» нині широко використовується в етнології, психології, культурній та соціальній антропології, лінгвокультурології, в політичних науках. У найширшому змісті воно означає усвідомлення людиною власної приналежності до певної групи, яке дає їй змогу визначити своє місце в соціокультурному просторі та вільно орієнтуватися в навколишньому світі.

Отже, національною ідентичністю є усвідомлення людиною власної приналежності до певної нації і держави. Проблеми розвитку і формування національних ідентичностей глибоко досліджуються. Так, у першій половині 1990-х років проблема концептуалізації і класифікації національних ідентичностей в сучасних західних демократіях знайшла відображення в працях Е. Сміта, П. Альтера та М. Ігнат'єфа. П. Альтер диференціював концепцію культурної національної ідентичності і громадянської політичної ідентичності. Основними компонентами культурної ідентичності він вважає спільність традицій, мови, місця проживання, релігії, звичаїв, історії. Ключовий компонент політичної національної ідентичності – наявність у громадян політичної свідомості, рівності перед законом (Cushion, 2001).

Операціоналізація поняття громадянської, або західної моделі національної ідентичності, здійснена Е. Смітом, характеризується розробкою складнішої системи, що включає такі компоненти, як історично спільна територія, закони та інститути; політична рівність громадян, виражена в чинній системі прав і обов'язків; спільність громадянської культури та ідеології. Етнічну, або східну модель національної ідентичності Е. Сміт характеризує такими ключовими компонентами: походження, що розуміється як приналежність до свого клану; національна культура, мова, звичаї (Сміт Ентоні, 1994).

У трактуванні М. Ігнат'єва громадянська національна ідентичність поширена у Великій Британії, Франції, США. Вона передбачає спільність рівноправних громадян та патріотичну прихильність до спільних політичних практик і цінностей. Етнічна національна ідентичність, за М. Ігнат'євом, означає спільність мови, релігії, звичаїв, традицій, довіри тільки до представників свого етносу.

Вищевикладене свідчить, що в першій половині 1990-х років, при деяких відмінностях у визначенні національної ідентичності, до структури систематизованих концепцій, що розроблялися, належала ціла низка загальних елементів. Для концепції громадянської ідентичності – аспекти рівноправності громадян, для етнічної ідентичності – аспекти спільності території, мови, релігії, традицій, звичок. Окрім того, загальною для більшості запропонованих концептуалізацій залишалася позиція, що встановлювала існування громадянської національної ідентичності переважно в країнах Заходу, а етнічної – в країнах Сходу. У другій половині 1990-х років проблема концептуалізації національної ідентичності характеризується зсувом акценту на визначення типу національної ідентифікації в країнах демократичного постсоціалістичного транзиту (Центральна і Східна Європа, Євразія). Значна група дослідників, яка спеціалізується в галузі політичного аналізу націоналізму в постсоціалістичній „новій Європі”, залишилася на колишніх позиціях і вважає особливості національної ідентичності країн цього регіону етнічним типом.

До цієї групи належать такі експерти з проблем національної ідентичності, як Р. Брубекер, Дж. Скопфлін. Р. Брубекер відстоює тезу про переважання в національній ідентичності транзитних демократій Східної Європи та Євразії етнокультурного аспекту і брак необхідних умов для інтеріоризації патернів (зразків) громадянської національної ідентичності. Він дійшов висновку, що в цих країнах створенню державності передували націоналістичні рухи, а сама держава створювалася на користь конкретної етнополітичної групи. Тому нові демократичні країни Євразії мають досить невеликі шанси для поширення патернів громадянської ідентичності. В нових демократіях відбулася інституціоналізація етнокультурної концепції національної ідентичності, дистанційована від ідеї громадянськості та орієнтована на передання соціальної відповідальності структурам влади.

Конструктивними моментами емпіричної критики стандарту Civil/ Ethnic National Identity стали розширення емпіричної бази розробки теоретичних підходів до класифікації й визначення її критеріїв; висунення ідеї про багатоаспектність і складність структури національних ідентичностей як у країнах Західної Європи і Північної Америки, так і Східної Європи та Євразії. Згідно з такою позицією виконано дослідження К. Калхауна, який розвиває тезу Е. Сміта про те, що для більшості сучасних держав і націй характерні як етнічний, так і громадянський компоненти в структурі національної ідентичності.

Значення питання національної ідентичності для безпеки сучасних держав не можна недооцінювати. Від характеру, змісту національної ідентичності(-ей), що існують, значною мірою залежить майбутнє як самої держави, так і характеру розвитку відносин у країні між різними групами населення. Від того, чи населення певної країни ідентифікує себе, власні та групові інтереси з державою, а чи держава трактується як завада для реалізації культурних, етнічних, релігійних, мовних, політичних, економічних тощо інтересів, безпосередньо залежить територіальна цілісність країни, стан взаємовідносин між різними групами населення (етнічними, політичними, соціальними, релігійними тощо), ступінь консолідованості та визначеності суспільства щодо власного майбутнього розвитку в межах певного державного утворення, повага й довіра до державних органів, символів тощо.

Національна ідентичність відіграє важливу роль у мотивації громадянської залученості поведінки, яка приносить користь іншим членам національної спільноти. Відповідно, сильне почуття спільної національної ідентичності може допомогти колективним зусиллям у боротьбі з пандемією в країні. Крім того, закриття кордонів, заборона подорожувати та оперативні групи, ймовірно, зробили національну ідентичність ще більш помітною під час пандемії COVID-19. Існування та активізація національної ідентичності може дозволити політичним лідерам мобілізувати великі групи населення для дотримання надзвичайних заходів охорони здоров'я. Наприклад, політичні лідери та посадові особи охорони здоров'я часто виховують відчуття, що «ми в цьому разом» і що ми можемо впоратися з кризою шляхом колективних дій. Це може бути особливо важливим для протидії поляризації всередині країн, яка може знизити поведінку щодо здоров'я та збільшити ризик інфекцій і смертності. Крім того, розуміння цього, ймовірно, відіграє ключову роль у зусиллях щодо вакцинації. Масштабні дослідження свідчать про те, що ідентифікація зі своєю нацією позитивно асоціюється з підтримкою та залученням до критично важливих поведінкових заходів громадського здоров'я. Розуміння ролі соціальної ідентичності видається важливим питанням при вирішенні криз громадського здоров'я.

Більшість негативних, з погляду національної безпеки, процесів у країнах Європейського континенту і Північної Америки відбувається переважно саме через кризу національних ідентичностей, наприклад, регіоналізаційні процеси у Великій Британії. Це означає, що складові частини Королівства (Шотландія, Уельс, Північна Ірландія) ще в 1960-ті роки почали активно висувати аргументовані претензії до центрального уряду, вимагаючи розширення своїх владних компетенцій і децентралізації прийняття рішень. Методологічною основою таких претензій слугувала концепція деволуції, сформульована ще 1919 р. Політична деволуція «в буквальному значенні слова означає передачу вищим органом своїх повноважень нижчим органам». З новою силою питання регіоналізації зазвучало після референдуму про незалежність Шотландії восени 2014 р. Референдум про вихід Великої Британії з ЄС став ще одним дуже важливим етапом у справі регіоналізації. Цей процес розглядається як прагнення регіонів тієї чи іншої країни до самоствердження, до збереження власної самобутності й протидіяти надмірній централізованості влади з боку держави. Дослідження сучасних тенденцій регіоналізації у Великій Британії показало, що її процеси органічно пов'язані з внутрішніми та європейськими процесами інтеграції й глобалізації, де регіони як суб'єкти посідають одне з провідних місць.

Характеристика корінного населення у контексті XXI століття та деяких аспектів національної ідентичності

Але що таке Велика Британія? А хто такі англійці? Можна подумати, що коли йдеться про міжнародний спорт, то ситуація проста – одна країна, одна команда. Але з Британією це точно не так. Для кожного з чотирьох видів спорту або спортивних подій, існує різна кількість національних команд, які можна назвати «британськими». У цьому підрозділі описано, як виникла така ситуація, і пояснено різні назви, які використовують, коли люди говорять про Британію.

Географічно

Біля північно-західного узбережжя Європи розташовані два великих острови та кілька значно менших. Разом вони відомі як Британські острови. Найбільший острів називається Велика Британія. Інша велика називається Ірландія (Британські острови).

Політично

На Британських островах є дві держави. Одна з них керує більшою частиною острова Ірландія. Цю державу зазвичай називають Республікою Ірландія. Її також називають «Ейр» (його назва ірландською мовою). Неофіційно її називають просто «Ірландія» або «Республіка».

Інша держава має владу над рештою Британських островів (уся Велика Британія, північно-східна частина Ірландії та більшість менших островів). Це країна, яка є основною темою цієї книги, її офіційна назва Сполучене Королівство Великої Британії та Північна Ірландія, хоча вона зазвичай відома під коротшою назвою. На пісенному конкурсі Євробачення, в Організації Об'єднаних Націй і в Європейському парламенті, наприклад, її називають Сполученим Королівством». У повсякденному мовленні це часто скорочується до УК. В інших контекстах її називають Великою Британією. Це, наприклад, назва, яку ви чуєте, коли володар золотої медалі виходить на трибуну Олімпійських ігор. Ще одним прикладом використання цієї назви є наклейки на автомобілях («GB»). У письмовій та розмовній формі, яка не є особливо офіційною чи неофіційною, використовується назва Британія. Звичайний прикметник, коли йдеться про щось пов'язане з Великою Британією, це «британський».

Британія (Britannia) – це назва, яку римляни дали своїй південній британській провінції (яка охоплювала приблизно територію сучасної Англії). Це також назва жіночого втілення Британії, яке завжди зображується в шоломі та тримає тризуб (символ влади над морем), звідси патріотична пісня, яка починається «Rule Britannia, Britannia rule the waves». Фігура Британії була на зворотному боці багатьох британських монет вже більше 300 років.

Чотири нації

Люди часто називають Британію іншою назвою. Вони називають це «Англією». Але це не зовсім правильно, і це може розлютити деяких людей. Англія є лише однією з чотирьох націй Британських островів (Англія, Шотландія, Уельс та Ірландія). Їхнє політичне об'єднання було поступовим процесом, який тривав кілька сотень років. Він був завершений у 1800 році, коли ірландський парламент був об'єднаний з парламентом Англії, Шотландії та Уельсу у Вестмінстері, таким чином усі Британські острови стали єдиною державою – Сполученим Королівством Великої Британії та Ірландії. Однак у 1922 році більша частина Ірландії стала окремою державою.

Свого часу ці чотири нації відрізнялися одна від одної майже в усіх сферах життя. По-перше, вони були різними расово. Люди в Ірландії, Уельсі та високогірній Шотландії належали до кельтської раси; ті в Англії та низовинній Шотландії були переважно німецького походження. Ця різниця відбилася на мовах, якими вони розмовляли. Люди в кельтських областях розмовляли кельтськими мовами: ірландською гельською, шотландською та валлійською. Люди в німецьких регіонах розмовляли німецькими діалектами (включаючи той, який розвинувся в сучасну англійську мову). Нації також мали різні економічні, соціальні та правові системи.

Сьогодні ці відмінності стали розмитими. Але вони не зникли повністю. Хоча існує лише один уряд для всієї Британії, і люди мають однакові паспорти незалежно від того, де в Британії вони живуть, деякі аспекти уряду організовані окремо (іноді по-різному) у чотирьох частинах Сполученого Королівства. Крім того, валлійці, шотландці та ірландці дуже сильно відчувають свою ідентичність. *Інші ознаки національної ідентичності*

Наступне також асоціюється британцями з однією чи кількома з чотирьох націй. Префікс «Мас» або «Мс» у прізвищах (наприклад, Мс Call, Мас Carthy, Мас Donald) завжди або шотландський, або ірландський. Префікс «О» (як у O'Brien, O'Hara) є чітко ірландським. Дуже велика кількість прізвищ (наприклад, Девіс, Еванс, Джонс, Ллойд, Морган, Прайс, Ріс, Вільямс) припускають валлійське походження (хоча багато з них зустрічаються по всій Англії). Найпоширенішим прізвищем як в Англії, так і в Шотландії є «Сміт».

Імена також можуть бути показовими. Шотландська форма імені «Джон» – «Ян», а його ірландська – «Шон» (хоча всі три імена поширені по всій Британії). Існують також прізвиська шотландців, ірландців і валлійців. Наприклад, англієць, валлієць або ірландець може звертатися до шотландського друга «Джок», незалежно від його імені. Ірландців називають «Педді» або «Мік», а валлійців – «Дай» або «Таффі». Якщо людина не є другом, прізвисько може звучати досить принизливо.

Юніон Джек є національним прапором Великої Британії. Це поєднання хреста Святого Георгія, хреста Святого Андрія та хреста Святого Патріка (розпізнавальні символи чотирьох націй).

Тож *британець* – це слово, яке використовується в офіційному контексті та в офіційній письмовій формі для опису громадянина Сполученого Королівства. «Стародавні британці» – це назва раси людей, які жили в Англії до та під час римської окупації (43-410 рр. н. е.). Це предки нинішніх валлійців.

Каледонія, Камбрія та Гібернія були римськими назвами Шотландії, Уельсу та Ірландії відповідно. Ці слова сьогодні широко використовуються в наукових класифікаціях (наприклад, тип англійської мови, який використовується в Ірландії, іноді називають «Hiberno-English») і для назв організацій (наприклад, авіакомпанія «British Caledonian») (Laughlin, G., 2006).

Ерін – поетичне ім'я Ірландії. «Смарагдовий острів» – це ще один спосіб згадування Ірландії, який згадує пишну зелень її сільської місцевості.

Панування Англії

Можливо, є виправдання для людей, які вживають слово «Англія», коли мають на увазі «Британія». Не можна заперечувати, що домінуючою культурою Британії сьогодні є саме англійська. Система політики, яка сьогодні використовується в усіх чотирьох країнах має англійське походження, а англійська є основною мовою всіх чотирьох націй. Багато аспектів повсякденного життя організовано відповідно до англійських звичаїв і практики. Але політичне об'єднання Британії не було досягнуто взаємною згодою. Навпаки. Це сталося тому, що Англія змогла застосувати свою економічну та військову владу над іншими трьома націями.

Сьогодні панування англійської мови можна виявити в тому, як описуються різні аспекти британського суспільно-го життя. Наприклад, пропозиція грошей у Британії контролюється Банком Англії (не існує такого поняття, як «Банк Британії»). Покійна королева країни загальновідома як «Єлизавета Друга». Хоча в Шотландії та Північній Ірландії ніколи не було «Єлизавети Першої!» (Єлизавета I Англії та Уельсу правила з 1553 по 1603 рік.) Термін також часто вживає слово «англо» (англи були германським племенем, яке осіло в Англії в п'ятому столітті. Слово «Англія» походить від їх назви.) Наприклад, газети та телевізійні новини говорять про «англо-американські відносини», щоб позначити відносини між урядами Великої Британії та США (а не лише між Англією та США).

Національна лояльність

Коли ви спілкуєтеся з людьми з Британії, найбезпечніше використовувати «Британія», коли говорите про те, де вони живуть, і «британець» як прикметник для опису їхньої національності. Таким чином у вас буде менше шансів когось образити. Звичайно, не буде неправильно говорити про «людей в Англії», якщо це те, що ви маєте на увазі – людей, які живуть у межах географічних кордонів Англії. Зрештою, більшість британців проживає там. Але завжди слід пам'ятати, що Англія не становить всю Велику Британію.

Існує довга історія міграції з Шотландії, Уельсу та Ірландії до Англії. У результаті є мільйони людей, які живуть в Англії, але ніколи б не назвали себе англійцями. Можливо, вони прожили в Англії все життя, але щодо них вони є шотландцями, валлійцями чи ірландцями, навіть якщо в останньому випадку вони є громадянами Великої Британії, а не Ірландії. Ці люди під час спортивних змагань вболівають за країну своїх батьків чи дідів, а не за Англію. Крім того, якщо їм випаде шанс, вони гратимуть за цю країну, а не за Англію. Якби, наприклад, ви почули розмову учасників чемпіонату світу з футболу Республіки Ірландія в 1994 році, ви б почули кілька різних видів англійського акценту та деякі шотландські акценти, але лише кілька ірландських акцентів.

«Невидимий шотландець»

Ось кілька коротких уривків зі статті, написаної шотландкою Джанет Свіні, яка виражає гнів через те, як домінування Англії над Шотландією відображається в способі опису речей.

По-перше, існує «домінування через упущення». У травні 1989 року в газеті Observer з'явилася карта під заголовком «Брудні річки Великої Британії». На ньому були показані лише Англія та Уельс. Джанет Свіні каже: «Що означає ця ілюстрація? Чи в Шотландії немає річок чи брудних річок, чи хтось просто використав слово Британія для позначення Англії та Уельсу?»

По-друге, вона вказує на загальне вживання Англії/Англіїців у значенні Британія/Британець: «Коли я поїхав до Туреччини кілька років тому з різною групою британців, більшість англійців із задоволенням записували свою національність на своїх листівках як «Британець», і вони не бачили у цьому нічого образливого. Це не дивно. Або для шотландців, щоб отримати пошту з інших частин Великої Британії на адресу Шотландії, Англії. Минулого року твори мистецтва з Радянського Союзу, призначені для показу на Единбурзькому міжнародному фестивалі, були надіслані до Художньої галереї Единбургу, в Англії».

Третій аспект домінування можна побачити в назвах видань і організацій: «Практика полягає в тому, щоб маркувати все, що стосується Англії та (звичай) Уельсу, як норму, а все шотландське як ніби були відхиленням від нього. Чому ще ми маємо The Times Educational Supplement і The Times Educational Supplement (Шотландія), «National Trust» і «National Trust for Scotland». «Trades Union Congress» і «Scottish Trades Union»?

Люди карибського або південноазійського походження, наприклад, не проти, щоб їх називали «британцями» (багато хто пишається цим), але багато з них не хотіли б, щоб їх називали «англійцями». І щоразу, коли команда Вест-Індії чи Індії з крикету грає проти Англії, вони точно не вболівають за Англію!

Подвійна ідентичність

Чудовий приклад подвійної ідентичності прозвучав на BBC під час пісенного конкурсу Євробачення в 1992 році. Коментатором BBC був Террі Воган. Містер Воган – ірландець, який став найпопулярнішим ведучим британського телевізійного ток-шоу в 1980-х роках. Близько до кінця програми, коли голосування за пісні було майже завершено, стало зрозуміло, що конкурс (у якому європейські країни змагаються за кращу нову популярну пісню) виграє або Ірландія, або Велика Британія. Протягом п'яти хвилин можна було почути, як містер Воган кілька разів вживає займенники «ми» та «нас»; інколи він мав на увазі Велику Британію, а інколи – Ірландію!

Як себе ідентифікують британці? Ким вони себе вважають? Кожен має уявлення про себе, але речі, які складають цей образ, можуть відрізнятися. Наприклад, у деяких частинах світу дуже важливо, щоб ви були членом певної сім'ї; в інших частинах світу може бути більш важливим, щоб ви походили з певного місця; в інших, що ви належите до певного соціального класу. У цьому розділі досліджується прихильність і почуття ідентичності, які найчастіше відчувають британці.

Етнічна приналежність: корінні британці

Національна («етнічна») лояльність може бути сильною серед людей у Британії, чиї предки не були англійцями. Для деяких людей, які живуть в Англії і називають себе шотландцями, валлійцями чи ірландцями, ця відданість є лише емоційною прихильністю. Для інших, це йде трохи далі, і вони можуть навіть приєднатися до одного зі спортивних і соціальних клубів для «вигнанців» з цих країн. Ці клуби пропагують національну народну музику, організують вечірки в особливі національні дні та виховують свідомість робити речі інакше, ніж англійці. Для людей, які живуть у Шотландії, Уельсі та Північній Ірландії, спосіб вираження етнічної ідентичності звичайно відрізняється. Жителі Шотландії постійно нагадують про свою самобутність. По-перше, кілька важливих аспектів суспільного життя організовано окремо та по-різному від решти Британії – зокрема, освіта, право та релігія. По-друге, шотландська манера розмовляти англійською мовою дуже характерна. Сучасна форма діалекту, відома як, розмовляє у повсякденному житті більшістю робітничих класів у низинах. Вона має багато особливостей, які відрізняються від інших форм англійської мови, і звичайно її не можуть зрозуміти люди, які не є шотландцями. По-третє, є багато символів шотландства, які добре відомі всій Британії.

Сентиментальний націоналіст

Ця національна гордість, яка зав'язує вузли в животі, коли шотландець десь несподівано бачить прапор своєї країни, це завжди про них. У Ніч Бернса люди в усьому світі пробиваються через хаггіс і Там о'Шантер, не дуже люблячи ні те, ні інше. Вони роблять це, тому що відчувають прихильність до маленької, вологої, малонаселеної країни, яка страждає від зрущань, і застрягла на краю Європи.

Багато шотландських шотландців ненавидять романтичний, сентиментальний погляд на свою країну; кілти, сопліки, хаггі, Принц Чарлі. Вигляд чоловіка в спідниці викликає у них лють. Для них це туристичний вид на Шотландію, придуманий англійцями.

У вісімнадцятому столітті англійці практично знищили Гірську Шотландію. Нормалізацію відносин між двома країнами здійснив романіст сер Вальтер Скотт, чий історії та легенди інтригували та хвилювали англійців. Під його керівництвом уся країна переосмислилася. Кожен, хто міг взяти в руки трохи тартану, одягав кілт, були придумані старовинні церемонії. За кілька місяців пустка небезпечних дикунів-жебраків перетворилася на націю шляхетних, хоробрих, екзотичних воїнів. Скотт виконав найкращу роботу з примирення.

Деякі шотландці, які дотримуються реалістичних політичних поглядів, не бачать цього так. Вони кажуть лише про важку промисловість, профспілковий рух 1966 року та уявну класову систему, яка ставить англійців на вершину купи, а шотландських робітників – на дно (Pinkstone, 2022).

Проте є один єдиний надзвичайно важливий символ валлійської ідентичності – валлійська мова. Кожен в Уельсі може розмовляти англійською, але це не рідна мова для всіх. Приблизно для 20% населення (а це понад півмільйона людей) рідною мовою є валлійська. Для цих людей валлійська ідентичність, очевидно, означає більше, ніж просто жити в регіоні, відомому як Уельс. Більше того, порівняно з іншими мовами невеликих меншин Європи, валлійська демонструє ознаки постійної життєздатності. Завдяки послідовним кампаніям мова отримує велику підтримку громадськості. Усі діти в Уельсі вивчають його в школі, є багато місцевих газет валлійською мовою, є валлійський телеканал, і майже всі публічні оголошення та вивіски написані валлійською та англійською мовами (Bhabha, 2004).

Питання ідентичності в Північній Ірландії є набагато складнішим питанням. Англійці зазвичай не роблять різниці між «англійською» та «британською». Цьому є багато доказів. Наприклад, на міжнародних матчах з футболу чи регбі, коли гравці стоять «уважно», щоб почути свої національні гімни, шотландці, ірландці та валлійці мають власні пісні, а англійська – просто «Боже, бережи королеву» – так само, як і Британський національний гімн.

Етнічна ідентичність: некорінні британці

Довгі сторіччя контактів між народами чотирьох націй Британських островів означають, що існує межа їхнім значним відмінностям. З незначними відмінностями вони виглядають однаково, розмовляють тією самою мовою, готують однаково їжу, мають однакову релігійну спадщину (християнство) і однаково ставляться до ролей чоловіків і жінок (Пелагеша, 2007). Оскільки вони зазвичай одружувалися між собою, ці звички та звичаї певною мірою збереглися. Для деяких молодих людей, які виховуються в Британії, культурне середовище може створювати проблеми, наприклад, багатьох молодих азіатів обурює той факт, що їхні батьки сподіваються мати над ними більше контролю, ніж більшість темношкірих або білих батьків сподіваються мати над своїми дітьми. Тим не менш, вони не можуть уникнути цього досвіду, який, таким чином, є частиною їхньої особистості.

Окрім цієї ідентичності, небілі люди у Британії часто пишануться своїм культурним корінням. Здається, ця гордість зростає, оскільки їхні культурні звичаї, повсякденні звички та погляди поступово стають менш характерними. Більшість небілих жителів країни є громадянами Великої Британії. Частково через це вони на шляху до розвитку такого ж поділу лояльності та ідентичності, який існує для багатьох ірландців, шотландців та валлійців. Гордість може посилюватися як захисна реакція на расову дискримінацію. У Британії цього досить багато. Щороку відбуваються тисячі нападів на людей на расовому ґрунті, включаючи одне-два вбивства. Загалом, однак, відкритий расизм не такий поширений, як у багатьох інших частинах Європи.

Висновки і перспективи подальших розвідок. З огляду на вищесказане, по-перше, все ще існують розбіжності серед жителів Великої Британії на національному ґрунті й тому, до якої нації вони себе відносять, тож загалом вони мають подвійну національну ідентичність. По-друге, Шотландія більш відокремлена, ніж Уельс і має самобутні традиції, історію. По-третє, більшість, звичайно, вважає рідною мовою англійську, проте для деяких жителів валлійська є рідною.

З огляду на зміни в суспільстві, є важливим дослідити та проаналізувати статистику за деякими проявами національної ідентичності. Ми виділили тренди організації домогосподарства, політичного та релігійного життя як важливі та репрезентативні для аналізу, оскільки вони є одними зі складових національної ідентичності.

Література:

1. Пелагеша, Н. (2007). Європейська ідентичність: зміст, функції, механізми формування. *Мультиверсум. Філософський альманах*: 36. наук. Праць; [Гол. ред. В. Лях К.]. № 60. С. 12–34.
2. Сміт Ентоні, Д. (1994). Національна ідентичність. К.: Основи, 224 с.
3. Bhabha, N. (2008). *Nation and Narration*. London: Routledge, 334 p.
4. Bhabha, N. K. (2004). *Location of culture*. 2 ed. N.Y.: Routledge, 440 p.
5. Cushion, S. (2001). *Democracy, Devolution and the Press: a study of the National Assembly for Wales*, MA dissertation: Cardiff University.
6. Laughlin, G. (2006). *Profits, Politics and Paramilitaries: the local news media in Northern Ireland*, in: Bob Franklin (Ed.), *Local Journalism, and Local Media: making the local media*, London: Routledge.
7. Pinkstone, J. August (2022). *More babies born out of wedlock than into married families for first time on record* <https://www.telegraph.co.uk/news/2022/08/09/babies-born-wedlock-2021-first-time-record/>

References:

1. Pelahesha, N. (2007). *Yevropeiska identychnist: zmist, funktsii, mekhanizmy formuvannia* [European identity: content, functions, mechanisms of formation]. *Multyversum. Filozofskiyi almanakh: Zb. nauk. Prats*; [Hol. red. V. Liakh K.]. № 60. С. 12-34. [in Ukrainian]
2. Smit Entoni, D. (1994). *Natsionalna identychnist*. [National identity] K.: Osnovy, 224 s. [in Ukrainian]

3. Bhabha, H. (2008). Nation and Narration. London: Routledge, 334 p.
4. Bhabha, H. K. (2004). Location of culture. 2 ed. N.Y.: Routledge, 440 p.
5. Cushion, S. (2001). Democracy, Devolution and the Press: a study of the National Assembly for Wales, MA dissertation: Cardiff University
6. Laughlin, G. (2006). Profits, Politics and Paramilitaries: the local news media in Northern Ireland, in: Bob Franklin (Ed.), Local Journalism, and Local Media: making the local media, London: Routledge.
7. Pinkstone, J. August (2022). More babies born out of wedlock than into married families for first time on record <https://www.telegraph.co.uk/news/2022/08/09/babies-born-wedlock-2021-first-time-record/>